

OSNUTEK – javna obravnava 23.12.2021 – 25.1.2021
EVA 2020-2611-0059

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OSEBNI ASISTENCI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Zakon o osebni asistenci (Uradni list RS št. 10/17 in 31/18) je Državni zbor sprejel februarja leta 2017 in Spremembe in dopolnitve Zakona o osebni asistenci marca leta 2018. Zakon se je začel uporabljati 1. januarja 2019. Zakon o osebni asistenci je uveljavil dve pravici in sicer pravico do osebne asistencije in za gluhe, slepe in gluhoslepe uporabnike pravico do komunikacijskega dodatka. Namen zakona je je omogočiti invalidom, da živijo v skupnosti in enako kot drugi odločajo o svojem življenju. Zakon zato zagotavlja osebno asistenco na domu, na delovnem mestu, pri izobraževanju in pri vključevanju v socialno okolje. Z osebno asistenco se invalidkam in invalidom zagotovi podpora pri izvajanju aktivnosti, vezanih na vključevanje v družbo, ki jih ne morejo izvajati sami zaradi vrste in stopnje invalidnosti, a jih vsakodnevno potrebujejo doma in zunaj doma, da lahko živijo neodvisno, aktivno in so enakopravno vključeni v družbo.

Pri izvajanju zakona se je pojavilo več pomanjkljivosti, katere namen je odpraviti z novelo zakona.

Pomanjkljivost je prenizek vstopni prag do pravice do osebne asistencije, zato novela zvišuje prag osebne asistencije iz 30 na 40 ur tedensko.

Zakon v 10. členu opredeljuje, da se osebna asistencija izvaja kot nepridobitna dejavnost, lahko pa jo izvajajo dobrodelne organizacije, organizacije za samopomoč in invalidske organizacije, zavodi in samostojni podjetniki posamezniki, ki so na podlagi odločbe Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti vpisani v register izvajalcev osebne asistencije.

Osebna asistencija se izvaja kot nepridobitna dejavnost. Z načelom nepridobitnega izvajanja osebne asistencije ni v skladu, da so izvajalci osebne asistencije lahko samostojni podjetniki posamezniki. Podjetnik (s.p.) je namreč pravnoorganizacijska oblika, organizirana skladno z Zakonom o gospodarskih družbah, ki opravlja pridobitno dejavnost. Bistvo izvajanja osebne asistencije ni pridobivanje dobička. V Pravilniku o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 57/18) je predpisana tudi metodologija za izračun cene ure osebne asistencije. Storitve osebne asistencije se financirajo iz proračuna. Prav nasprotje med izvajanjem osebne asistencije kot nepridobitne dejavnosti in izvajalci osebne asistencije, ki so organizirani kot samostojni podjetniki posamezniki skladno z Zakonom o gospodarskih družbah za izvajanje pridobitne dejavnosti, je eden izmed razlogov za predlagane spremembe Zakona o osebni asistenci.

Zakon do sedaj ni določal, da bi morali izvajalci imeti določene izkušnje s področja izvajanja osebne asistencije. Izvajanje storitev osebne asistencije zahteva posebna znanja s strani izvajalca, zato je, zaradi varstva uporabnikov dodan ta nov pogoj.

Novela torej določa, da so izvajalci osebne asistence lahko humanitarne organizacije, organizacije za samopomoč in invalidske organizacije ter zavodi in društva, ki pa morajo imeti vsaj dve letne izkušnje izvajanja osebne asistence.

Poleg tega novela drugače opredeljuje kdo je lahko osebni asistent. . Osebni asistenti so lahko fizične osebe, ki opravljajo osebno asistenco pri izvajalcih osebne asistence na podlagi pogodbe o zaposlitvi po zakonu, ki ureja delovna razmerja, po pogodbi civilnega prava ali kot samostojni podjetniki posamezniki, če so polnoletni, poslovno sposobni in iz kazenske evidence ne izhajajo, da so bili pravnomočno obsojeni za kazniva dejanja na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti po drugih predpisih. Osebni asistenti morajo imeti opravljeno usposabljanje po zakonu.

Kot podjetnik posameznik lahko osebni asistent opravlja osebno asistenco največ v obsegu, kot velja za zaposlene na podlagi zakona, ki ureja delovna razmerja. Po pogodbi civilnega prava, to je po podjemni pogodbi ali kot začasno on občasno delo dijakov in študentov ali kot začasno ali občasno delo upokojencev, pa lahko osebni asistenti samo nadomeščajo redno zaposlene osebne asistente, vendar največ 500 ur v koledarskem letu.

Za uporabnike storitev osebne asistence je ključno, da se osebna asistenca izvaja kakovostno, kar pa je možno le, če osebni asistenti niso preobremenjeni in če osebno asistenco ne izvajajo več kot 40 ur tedensko, kar dovoljuje tudi delovna pravna zakonodaja. Pri samostojnih podjetnikih posameznikih ni omejitve delovnega časa, kar pomeni, da bi osebni asistent kot podjetnik posameznik lahko opravljal osebno asistenco tudi več kot 8 ur dnevno, kar pa ne zagotavlja kakovosti izvajanja osebne asistence. S predlogom se odpravlja ta anomalija. Novela tudi določa, da osebni asistenti, ki delajo na podlagi podjemne pogodbe ali kot občasno ali začasno delo dijakov ali študentov ali kot začasno ali občasno delo upokojencev, lahko le nadomeščajo redno zaposlene osebne asistente, vendar ne več kot 500 ur v koledarskem letu. 500 ur pomeni: dopusti redno zaposlenih (30 - 40 dni), bolniške redno zaposlenih (10 dni), izobraževanje redno zaposlenih (1 dan), zdravstveni pregled ali krvodajalstva redno zaposlenih (1 dan), osebne okoliščine (1 dan) in nedelo ob praznikih redno zaposlenih (12 praznikov), skupaj torej 65 delovnih dni, kar zneso približno 500 ur.

Novela določa, da osebno asistenco kot osebni asistent lahko izvaja le en družinski član. Kot družinski član se šteje zakonec ali zunaj zakonski partner, partner iz zakonske zveze ali neskljenjene partnerske zveze, otroka ali otrok osebe iz prejšnje alineje, starš ali starš osebe iz prejšnje alineje, bratje ali sestre, vnuk, vnučinja in sorodnik po svaštvu do vštetega drugega kolena.

Veljavni zakon ni omejeval družinskih članov, da ne bi smeli biti osebni asistenti uporabnikom svojim družinskim članom. Bistvo osebne asistence je zagotavljati uporabnikom neodvisno življenje. S tem se uresničuje tudi temeljni namen Konvencije o pravicah invalidov: »Uresničevanje pravice do dostojanstva, enakega obravnavanja, samostojnega življenja in sodelovanja v družbi.« Osebna asistenca daje možnost spreminjanja položaja invalidov v družbi – iz položaja pasivnih prejemnikov pomoči v aktivne oblikovalce lastnega življenja. V kolikor so osebni asistenti tretje osebe, se za uporabnika izboljša možnost socializacije in vključevanja v družbo, kar seveda je v njihovo korist in v skladu z načeli osebne asistence. Zaradi navedenega je osebni asistent lahko samo en ožji družinski član uporabnika.

Novela natančneje opredeljuje odgovornost izvajalcev osebne asistence, osebnih asistentov kot tudi uporabnikov osebne asistence in določa njihovo odgovornost.

Za kvalitetno izvajanje osebne asistence je izjemnega pomena tudi usposabljanje vseh deležnikov. Tako zaradi kakovostnejšega izvajanja osebne asistence novela določa način in izvajalce usposabljanja. Izvajalci osebne asistence bodo svoje uporabnike, njihove zakonite zastopnike in pri

njih zaposlene osebne asistente lahko usposabljali le, če že več kot štiri leta izvajajo osebno asistenco (pred uveljavitvijo zakona tudi kot izvajalci programov osebne asistence, ki jih je sofinanciralo ministrstvo), drugače pa bo usposabljanje organizirala Socialna zbornica Slovenije. Usposabljanje koordinatorjev socialnega varstva še naprej organizira Skupnost centrov socialnega varstva Slovenije. Usposabljanje članov strokovnih komisij je zaupano Inštitutu Republike Slovenije za socialno delo. Inštitut je namreč tudi razvijalec orodja za ocenjevanje potreb po osebni asistenci. S kvalitetnim usposabljanjem izvedencev se želi doseči boljše poznavanje ocenjevalnega orodja in s tem bolj primerljivo ocenjevanje vseh uporabnikov. Novost, ki želi dvigniti kvaliteto izvajanja storitev osebne asistence pa je tudi usposabljanje strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistence, katero tudi izvaja Inštitut.

Spreminja se postopek za uveljavljanje pravice do osebne asistence. Določa se, da lahko vlagatelj vloži vlogo največ dva meseca pred dopolnjenim 18. letom starosti. Razširja se nabor dokazil, ki jih mora vsebovati vloga, med drugim je potrebno priložiti dokazila o stopnji in vrsti invalidnosti skladno z 2. členom tega zakona, zdravstveno dokumentacijo, ki dokazuje vlagateljevo potrebo po osebni asistenci, odločbo o priznani pravici in višini dodatka za pomoč in postrežbo oziroma drugih denarnih prejemkov, ki jih vlagatelj prejema iz naslova potrebe po tuji negi in pomoč, dokazila o izobraževanju ali zaposlitvi, če je zaposlen oziroma se izobražuje, dokazila s katerimi dokazuje vključenost v programe ali storitve iz 9. člena tega zakona ter izjavo o resničnosti navedenih podatkov v vlogi z materialno in kazensko odgovornostjo.

Koordinator invalidskega varstva po pregledu vloge lahko zavrne pravico do osebne asistence, če ugotovi, da vlagatelj ne izpolnjuje pogojev za priznanje pravice. Kadar pa ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za priznanje pravice, imenuj dvočlansko strokovno komisijo iz liste izvedencev, ki poda mnenje o obsegu ur in vrsti storitev osebne asistence. Na podlagi mnenja komisije pristojni center za socialno delo izda odločbo o pravici do osebne asistence, v kateri določi obseg in vrsto storitev osebne asistence, v kateri mora biti naveden zakoniti zastopnik

Priloga odločbe o pravici do osebne asistence je vrednotnica o osebni asistenci. Na vrednotnici, ki jo določi minister, se ugotovi, koliko ur osebne asistence uporabniku pripada in koliko ur osebne asistence se uporabniku zmanjša na podlagi 9. člena zakona.

V praksi se opaža, da trenutna ureditev strokovnih komisij za ocenjevanje potreb po osebni asistenci ni primerna. Članov na listi izvedencev je preveliko, člani niso dovolj dobro seznanjeni s samim ocenjevalnim orodjem. Zato predlagamo, da se v okviru Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo ustanovi izvedenski organ, torej, da bodo člani strokovnih komisij, ki jih bo imenoval minister, delovali v sklopu Inštituta.

Ugotovilo se je, da je nujno potrebna ponovna ocena do upravičenosti do ur osebne asistence pri vseh uporabnikih. Osebna asistenca je namenjena aktivnemu življenju uporabnika, zato bo pri ponovnem ocenjevanju aktivnost uporabnika imela večjo težo pri določitvi ur osebne asistence pri posameznem uporabniku. Ponovna ocena opredeljuje ponovno oceno upravičenosti do osebne asistence. V postopku ponovne ocene upravičenosti do osebne asistence se bo preverjala ustreznost obsega ur in vrst storitev osebne asistence priznanih z odločbo o pravici do osebne asistence, po uradni dolžnosti, najkasneje v roku petih let od datuma pridobitve pravice do osebne asistence. Prav tako je dana predčasna možnost uvedbe postopka koordinatorju invalidskega varstva, kadar zazna spremenjene potrebe uporabnika po vrstah in obsegu ur storitev osebne asistence ali druge okoliščine, ki utemeljujejo ponovno oceno.

Vseh sprememb, ki jih predvideva novela zakona ni možno izpeljati na dan same uveljavitve zakona, zato je bilo potrebno določiti tudi roke za izvedbo teh prilagoditev. Cilj torej je, da se uporabnikom zagotavlja nemoteno opravljanje storitev osebne asistence.

Vsi zgoraj naštetih razlogi so privedli do priprave predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osebni asistenci.

2. CILJI, NAČELA IN POGLOVITNE REŠITVE ZAKONA

2.1. Namen in cilj

Namen zakona je odprava pomanjkljivosti, ki so se pokazale pri sami izvedbi zakona s ciljem uporabnikom zagotoviti čim kvalitetnejše izvajanje storitev osebne asistencije, ki jo potrebujejo za aktivnejše vključevanje v delo, izobraževanje in družbo.

2.2. Načela

Predlog zakona temelji na naslednjih načelih:

- spoštovanje dostojanstva in neodvisnosti uporabnika,
- pravica do svobodne izbire in odločanja med postopkom uveljavljanja pravice do osebne asistencije,
- omogočanje vključenosti v skupnost,
- individualna obravnava, zagotavljanje enakih možnosti in dostopnost
- kakovostno in strokovno izvajanje pravice do osebne asistencije.

2.3. Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

Dvigne se prag ur pomoči osebne asistencije, ki ga mora uporabnik doseči in sicer iz 30 na 40 ur tedensko. Do osebne asistencije so upravičeni dejansko le tisti uporabniki, ki jo potrebujejo zato, da lahko živijo neodvisno, aktivno in se zato enakopravno vključujejo v družbo. S spremembo se tudi omogoči možnost polne zaposlitve za enega osebnega asistenta

V 9. členu se natančneje določa razmerje med storitvami osebne asistencije in drugimi storitvami. Institucionalno varstvo, družinski pomočnik in dolgotrajna bolnišnično obravnavo, v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega in zdravstvenega varstva se storitve izključujejo. Dodatno (novela) se storitve osebne asistencije izključujejo s institucionalnim varstvom po predpisih, ki urejajo šolsko zakonodajo. Prav tako se osebna asistencija izključuje s storitvijo socialnega vključevanja bivanja s podporo skladno z zakonom, ki ureja socialno vključevanje invalidov. Osebna asistencija se izključuje tudi s prestajanjem zaporne kazni.

Osebna asistencija pa se ne izključuje s storitvijo pomoči na domu kot tudi ne s pravico do vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji, vendar se odobrene ure osebne asistencije zmanjšajo za število odobrenih ur drugih storitev. Novost je, da enako velja tudi za ure, ko je uporabnik osebne asistencije vključen v izvajanje vzgojno izobraževalnega programa. Vzgojno izobraževalni programi so programi, ki se izvajajo do višješolskega oziroma visokošolskega študija. V višješolskem oziroma visokošolskem študiju se namreč izvajajo izobraževalni programi. Pomeni, da imajo študenti lahko priznana osebna asistencija za čas študija. Ure osebne asistencije se zmanjšajo tudi za ure, ko je uporabnik upravičen do storitev socialnega vključevanja, razen storitve bivanja s podporo, kjer se osebna asistencija izključuje. Člen dodatno določa, da se zmanjša število odobrenih ur osebne asistencije

Zakon v veljavnem 10. členu opredeljuje, da se osebna asistencija izvaja kot nepridobitna dejavnost, lahko pa jo izvajajo dobrodelne organizacije, organizacije za samopomoč in invalidske organizacije, zavodi in samostojni podjetniki posamezniki, ki so na podlagi odločbe Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti vpisani v register izvajalcev osebne asistencije.

Osebna asistencija se izvaja kot nepridobitna dejavnost. Z načelom nepridobitnega izvajanja osebne asistencije ni v skladu, da so izvajalci osebne asistencije lahko samostojni podjetniki posamezniki.

Podjetnik (s.p.) je namreč pravnoorganizacijska oblika, organizirana skladno z Zakonom o gospodarskih družbah, ki opravlja pridobitno dejavnost. Bistvo izvajanja osebne asistencije ni pridobivanje dobička. V Pravilniku o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 57/18, 13/19 in 128/20) je predpisana tudi metodologija za izračun cene ure osebne asistencije. Storitve osebne asistencije se financirajo iz proračuna. Prav nasprotje med izvajanjem osebne asistencije kot nepridobitne dejavnosti in izvajalci osebne asistencije, ki so organizirani kot samostojni podjetniki posamezniki skladno z Zakonom o gospodarskih družbah za izvajanje pridobitne dejavnosti, je eden izmed razlogov za predlagane spremembe Zakona o osebni asistenci.

Zakon do sedaj ni določal, da bi morali izvajalci imeti določene izkušnje s področja izvajanja osebne asistencije. Izvajanje storitev osebne asistencije zahteva posebna znanja s strani izvajalca, zato je, zaradi varstva uporabnikov dodan ta nov pogoj.

Novela torej določa, da so izvajalci osebne asistencije lahko humanitarne organizacije, organizacije za samopomoč in invalidske organizacije ter zavodi in društva, ki pa morajo imeti vsaj dve letne izkušnje izvajanja osebne asistencije.

V 11. členu zakon opredeljuje osebne asistente. Osebni asistenti so lahko fizične osebe, ki opravljajo osebno asistenco pri izvajalcih osebne asistencije na podlagi pogodbe o zaposlitvi po zakonu, ki ureja delovna razmerja, po pogodbi civilnega prava ali kot samostojni podjetniki posamezniki, če so polnoletni, poslovno sposobni in iz kazenske evidence ne izhajajo, da so bili pravnomočno obsojeni za kazniva dejanja na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti po drugih predpisih. Osebni asistenti morajo imeti opravljeno usposabljanje po zakonu.

Kot podjetnik posameznik lahko osebni asistent opravlja osebno asistenco največ v obsegu, kot velja za zaposlene na podlagi zakona, ki ureja delovna razmerja. Po pogodbi civilnega prava, to je po podjemni pogodbi ali kot začasno on občasno delo dijakov in študentov ali kot začasno ali občasno delo upokojencev, pa lahko osebni asistenti samo nadomeščajo redno zaposlene osebne asistente, vendar največ 500 ur v koledarskem letu.

Za uporabnike storitev osebne asistencije je ključno, da se osebna asistencija izvaja kakovostno, kar pa je možno le, če osebni asistenti niso preobremenjeni in če osebno asistenco ne izvajajo več kot 40 ur tedensko, kar dovoljuje tudi delovno pravna zakonodaja. Pri samostojnih podjetnikih posameznikih ni omejitve delovnega časa, kar pomeni, da bi osebni asistent kot podjetnik posameznik lahko opravljal osebno asistenco tudi več kot 8 ur dnevno, kar pa ne zagotavlja kakovosti izvajanja osebne asistencije. S predlogom se odpravlja ta anomalija. Novela tudi določa, da osebni asistenti, ki delajo na podlagi podjemne pogodbe ali kot občasno ali začasno delo dijakov ali študentov ali kot začasno ali občasno delo upokojencev, lahko le nadomeščajo redno zaposlene osebne asistente, vendar ne več kot 500 ur v koledarskem letu. 500 ur pomeni: dopusti redno zaposlenih (30 - 40 dni), bolniške redno zaposlenih (10 dni), izobraževanje redno zaposlenih (1 dan), zdravstveni pregled ali krvodajalstva redno zaposlenih (1 dan), osebne okoliščine (1 dan) in nedelo ob praznikih redno zaposlenih (12 praznikov), skupaj torej 65 delovnih dni, kar zneso približno 500 ur.

Novela določa, da osebno asistenco kot osebni asistent lahko izvaja le en družinski član. Kot družinski član se šteje zakonec ali zunaj zakonski partner, partner iz zakonske zveze ali neskljenjene partnerske zveze, otroka ali otrok osebe iz prejšnje alineje, starš ali starš osebe iz prejšnje alineje, bratje ali sestre, vnuk, vnučinja in sorodnik po svaštvu do vštetega drugega kolena.

Veljavni zakon ni omejeval družinskih članov, da ne bi smeli biti osebni asistenti uporabnikom svojim družinskim članom. Bistvo osebne asistencije je zagotavljati uporabnikom neodvisno življenje. S tem se uresničuje tudi temeljni namen Konvencije o pravicah invalidov: »Uresničevanje pravice do

dostojanstva, enakega obravnavanja, samostojnega življenja in sodelovanja v družbi.« Osebna asistenca daje možnost spreminjanja položaja invalidov v družbi – iz položaja pasivnih prejemnikov pomoči v aktivne oblikovalce lastnega življenja. V kolikor so osebni asistenti tretje osebe, se za uporabnika izboljša možnost socializacije in vključevanja v družbo, kar seveda je v njihovo korist in v skladu z načeli osebne asistencе. Zaradi navedenega je osebni asistent lahko samo en ožji družinski član uporabnika.

12. člen zakona določa pogoje za podelitev in odvzem statusa izvajalca osebne asistencе ter vpis in izbris v register izvajalcev osebne asistencе.

Izvajalec osebne asistencе se vpiše v register izvajalcev osebne asistencе, če:

- bo izvajal osebno asistenco za najmanj 10 uporabnikov,
- ima zaposlenega strokovnega vodjo za izvajanje osebne asistencе, ki ima opravljen strokovni izpit po predpisih, ki urejajo področje socialnega varstva,
- ima za vodenje dela osebnih asistentov zaposlenega usklajevalca osebne asistencе, ki je končal vsaj visokošolski strokovni program, če osebni asistenti na mesec pri njem opravijo najmanj 6.960 ur storitev osebne asistencе in mora tako za vsakih nadaljnjih 3.480 opravljenih ur storitev osebne asistencе na mesec zaposlovati še po enega usklajevalca osebne asistencе.
- dokazila o dve letnih izkušnjah s področja invalidskega ali socialnega varstva,
- mu ni bila s pravnomočno sodbo sodišča izrečena prepoved izvajanja storitev s izvajanja osebne asistencе in
- ima poravnane davke in prispevke.

Novost je, da mora izvajalec osebne asistencе izvajati osebno asistenco za najmanj 10 uporabnikov. Naloge izvajalca osebne asistencе so predvsem strokovne narave. Nudi pomoč uporabnikom pri upravljanju z njihovo osebno asistenco, skrbi za kakovostno izvajanje osebne asistencе, spremlja zaposlene osebne asistente in jim nudi strokovno pomoč in podporo pri opravljanju osebne asistencе. Odgovoren je za kakovostno in strokovno izvajanje osebne asistencе. Namen zakona je, da uporabniki dobijo kvalitetne in strokovne storitve osebne asistencе in to vsi uporabniki enako, ne glede na to, koliko uporabnikom nudi osebno asistenco posamezni izvajalec osebne asistencе. Prav zaradi izenačitve uporabnikov v smislu kakovosti in strokovnosti izvajanja osebne asistencе, novela zakona predvideva, da bodo morali imeti vsi izvajalci osebne asistencе zaposlenega strokovnega vodjo. Večji izvajalci morajo poleg strokovnega vodje imeti zaposlenega tudi usklajevalca osebne asistencе in sicer, če osebni asistenti pri njem opravijo 6.960 ur storitev osebne asistencе. Ure predstavljajo približno delo 40 osebnih asistentov, ki so zaposleni za polni delovni čas. Za vsakih nadaljnjih 3.480 opravljenih ur storitev osebne asistencе (delo 20 redno zaposlenih osebnih asistentov za polni delovni čas) pa bo moral izvajalec zaposliti dodatnega usklajevalca osebne asistencе.

Novela natančneje opredeljuje odgovornost izvajalcev osebne asistencе, osebnih asistentov kot tudi uporabnikov osebne asistencе in določa njihovo odgovornost.

Za kvalitetno izvajanje osebne asistencе je izjemnega pomena tudi usposabljanje vseh deležnikov. Tako zaradi kakovostnejšega izvajanja osebne asistencе novela določa način in izvajalce usposabljanja. Izvajalci osebne asistencе bodo svoje uporabnike, njihove zakonite zastopnike in pri njih zaposlene osebne asistente lahko usposabljali le, če že več kot štiri leta izvajajo osebno asistenco (pred uveljavitvijo zakona tudi kot izvajalci programov osebne asistencе, ki jih je sofinanciralo ministrstvo), drugače pa bo usposabljanje organizirala Socialna zbornica Slovenije. Usposabljanje koordinatorjev socialnega varstva še naprej organizira Skupnost centrov socialnega varstva Slovenije. Usposabljanje članov strokovnih komisij je zaupano Inštitutu Republike Slovenije za socialno delo. Inštitut je namreč tudi razvijalec orodja za ocenjevanje potreb po osebni asistenci. S kvalitetnim usposabljanjem izvedencev se želi doseči boljše poznavanje ocenjevalnega orodja in s tem bolj primerljivo ocenjevanje vseh uporabnikov. Novost, ki želi dvigniti kvaliteto izvajanja storitev osebne

asistence pa je tudi usposabljanje strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistence, katero tudi izvaja Inštitut.

Spreminja se postopek za uveljavljanje pravice do osebne asistence. Določa se, da lahko vlagatelj vloži vlogo največ dva meseca pred dopolnjenim 18. letom starosti. Razširja se nabor dokazil, ki jih mora vsebovati vloga, med drugim je potrebno priložiti dokazila o stopnji in vrsti invalidnosti skladno z 2. členom tega zakona, zdravstveno dokumentacijo, ki dokazuje vlagateljevo potrebo po osebni asistenci, odločbo o priznani pravici in višini dodatka za pomoč in postrežbo oziroma drugih denarnih prejemkov, ki jih vlagatelj prejema iz naslova potrebe po tuji negi in pomoč, dokazila o izobraževanju ali zaposlitvi, če je zaposlen oziroma se izobražuje, dokazila s katerimi dokazuje vključenost v programe ali storitve iz 9. člena tega zakona ter izjavo o resničnosti navedenih podatkov v vlogi z materialno in kazensko odgovornostjo.

Koordinator invalidskega varstva po pregledu vloge lahko zavrne pravico do osebne asistence, če ugotovi, da vlagatelj ne izpolnjuje pogojev za priznanje pravice. Kadar pa ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za priznanje pravice, imenuj dvočlansko strokovno komisijo iz liste izvedencev, ki poda mnenje o obsegu ur in vrsti storitev osebne asistence. Na podlagi mnenja komisije pristojni center za socialno delo izda odločbo o pravici do osebne asistence, v kateri določi obseg in vrsto storitev osebne asistence, v kateri mora biti naveden zakoniti zastopnik

Priloga odločbe o pravici do osebne asistence je vrednotnica o osebni asistenci. Na vrednotnici, ki jo določi minister, se ugotovi, koliko ur osebne asistence uporabniku pripada in koliko ur osebne asistence se uporabniku zmanjša na podlagi 9. člena zakona.

V praksi se opaža, da trenutna ureditev strokovnih komisij za ocenjevanje potreb po osebni asistenci ni primerna. Članov na listi izvedencev je preveliko, člani niso dovolj dobro seznanjeni s samim ocenjevalnim orodjem. Zato predlagamo, da se v okviru Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo ustanovi izvedenski organ, torej, da bodo člani strokovnih komisij, ki jih bo imenoval minister, delovali v sklopu Inštituta.

Ugotovilo se je, da je nujno potrebna ponovna ocena do upravičenosti do ur osebne asistence pri vseh uporabnikih. Osebna asistenca je namenjena aktivnemu življenju uporabnika, zato bo pri ponovnem ocenjevanju aktivnost uporabnika imela večjo težo pri določitvi ur osebne asistence pri posameznem uporabniku. Ponovna ocena opredeljuje ponovno oceno upravičenosti do osebne asistence. V postopku ponovne ocene upravičenosti do osebne asistence se bo preverjala ustreznost obsega ur in vrst storitev osebne asistence priznanih z odločbo o pravici do osebne asistence, po uradni dolžnosti, najkasneje v roku petih let od datuma pridobitve pravice do osebne asistence. Prav tako je dana predčasna možnost uvedbe postopka koordinatorju invalidskega varstva, kadar zazna spremenjene potrebe uporabnika po vrstah in obsegu ur storitev osebne asistence ali druge okoliščine, ki utemeljujejo ponovno oceno.

b) Način reševanja

opredeli se rok enega leta od pričetka veljavnosti zakona za uskladitev vstopnega praga ur osebne asistence. Pri uporabnikih osebne asistence, ki imajo v skladu z veljavno odločbo pravico do 40 ur osebne asistence ali manj, se po uradni dolžnosti sproži postopek ponovne ocene v skladu z 22. a členom, za določitev števila ur osebne asistence.

Ponovna oceno upravičenosti do osebne asistence se izvede v roku dveh let od pričetka veljavnosti tega zakona za uporabnike osebne asistence, ki imajo v skladu z veljavno odločbo pravico nad 40 ur osebne asistence. Po uradni dolžnosti se bo v postopku ponovne ocene presodila upravičenost do osebne asistence.

Določi se prehodno obdobje za uskladitev statusa izvajalcev osebne asistence. Izvajalci osebne asistence, ki so vpisani v register izvajalcev osebne asistence, in ne izpolnjujejo različnih pogojev po spremembi zakona, se bodo lahko v prehodnem obdobju 6 mesecev oziroma enega leta preoblikovali

ali izpolnili pogoje iz 12. člena tega zakona in se tako ponovno vpisali v register izvajalcev osebne asistencije.

Če se izvajalce osebne asistencije odloči, da ne bo več izvajal osebne asistencije, ali mu je status izvajalca osebne asistencije odvzet po uradni dolžnosti, mora uporabnikom v roku enega meseca zagotoviti novega izvajalca osebne asistencije. Izvajalci osebne asistencije, ki v prehodnem obdobju ne bodo izpolnili pogojev za ponovni vpis v register izvajalcev osebne asistencije, bodo po uradni dolžnosti izbrisani iz tega registra.

Dovoljuje se, da družinski člani še nadalje, vendar ne več kot 6 mesecev, opravljajo delo osebnega asistenta. V tem času morajo zagotoviti nove osebne asistente, ki jih bodo nadomestili in ne bodo hkrati družinski člani uporabnika.

V obdobju 6 mesecev od začetka veljavnosti tega zakona, ko morajo strokovni vodje in usklajevalci osebne asistencije, zaposleni pri izvajalcu osebne asistencije, ki izvaja osebno asistenco manj kot pet let, opraviti usposabljanje v skladu z določbo 19. b člena.

c) Normativna usklajenost predloga zakona

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije, predvsem pa predlog zakona implementira temeljni namen Konvencije o pravicah invalidov: »Uresničevanje pravice do dostojanstva, enakega obravnavanja, samostojnega življenja in sodelovanja invalidov v družbi.«.

d) Usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je bil objavljen na e-demokraciji. Javna obravnava je trajala 30 dni, do ...

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Predlog novele zakona nima dodatnih neposrednih finančnih posledic na proračun. Finančne posledice ima veljavni Zakon o osebni asistenci, ki se je začel izvajati 1. januarja 2019. Za izvajanje veljavnega zakona so zagotovljena finančna sredstva na PP 180048 "Izvajanje Zakona o osebni asistenci".

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona nima dodatnih finančnih posledic. Za njegovo izvajanje so sredstva zagotovljena v okviru Zakona o osebni asistenci v Proračunu Republike Slovenije za leti 2021 in 2022. Predvsem se pričakuje znižanje stroškov za izvajanje osebne asistencije v naslednjem letu

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Uskladitev s pravnim redom EU ni potrebna.

Norveška

Norveška zakonodaja upravičenost do osebne asistencije ne opredeljuje glede na vrsto invalidnosti ali glede na diagnozo, ampak pravico daje osebam s težjimi oblikami invalidnosti, ki potrebujejo praktično pomoč pri izvajanju vsakodnevnih aktivnosti doma ali izven doma. V praksi je osebna asistencija namenjena podpori aktivnemu življenju oseb s težjimi oblikami invalidnosti.

Švedska

Zakonska podlaga ureditvi osebne asistencije na Švedskem je Zakon o osebni asistenci (LASS) iz leta 1994. V tem pravnem aktu je uzakonjena pravica do neposrednega financiranja osebne asistencije, ki jo lahko uveljavljajo osebe stare do 65 let z dolgotrajnimi telesnimi in intelektualnimi okvarami, ki v vsakdanjem življenju potrebujejo minimalno 20 ur tedensko asistenco pri opravljanju osnovnih življenjskih opravil, kot so na primer oblačenje, umivanje, hranjenje, komuniciranje in podobno. Potreba uporabnika po minimalno 20 ur pomoči za opravljanje osnovnih življenjskih opravil na teden je tista meja, ki zagotavlja odobritev osebne asistencije s strani državnega organa, uporabnike, ki imajo manjše potrebe, obravnavajo organi na ravni lokalne skupnosti. Te osebe in osebe, starejše od 65 let, lahko zaprosijo za podobne storitve, kot je osebna asistencija, vendar nimajo zakonske pravice do neposrednega financiranja teh storitev. Lokalne oblasti jim storitve tako zagotovijo preko različnih servisov. Izplačila za osebe, ki so upravičene do neposrednega financiranja osebne asistencije, koordinira Nacionalna socialna zavarovalnica. Stroške 20 ur asistencije tedensko pokriva lokalna skupnost, ostalo pa se financira iz državnega proračuna. Višina izplačila ni odvisna od finančnega položaja uporabnika in njegove družine. Potreba uporabnika po osebni asistenci je izražena v številu ur pomoči na teden. Najvišjo vrednost ure določi vlada.

Združeno kraljestvo

Upravičenci glede na vrsto invalidnosti: Do osebne asistencije, ki se zagotavlja skozi mehanizme skupnostne oskrbe in neposrednega financiranja osebnih paketov, so upravičeni odrasli z različnimi invalidnostmi, starejši, ki potrebujejo osebno asistenco, in tudi starši, ki skrbijo za invalidnega otroka. Zakonodajca Združenega kraljestva se sicer nekoliko razlikuje glede na posamezne države (Anglija, Škotska, Wales, Severna Irska), vendar načeloma ne opredeljuje kategorij uporabnikov, ki bi bili upravičeni do storitev, ampak je za določanje upravičenosti ključna individualna ocena potreb uporabnika. Pri tem morajo lokalne oblasti upoštevati starost, stopnjo invalidnosti, obliko bivanja, življenjsko skupnost, v kateri uporabnik živi, in podobno, v realnosti pa upoštevajo tudi razpoložljivost različnih virov (na primer kadrovskih in finančnih) v določenem okolju. Uporabnik mora biti pripravljen in sposoben upravljati storitev in neposredno financiranje oskrbe. Osebam z intelektualno oviranostjo oziroma motnjo v duševnem razvoju pri tem običajno pomagajo družinski člani. Skupine oseb glede na vrsto invalidnosti, ki niso upravičene do osebne asistencije: Teoretično nobena kategorija invalidov ni izključena.

Danska

Do osebne asistencije so upravičene osebe s hudimi in (dolgo)trajnimi telesnimi ali osebnimi duševnimi invalidnostmi, ki zmanjšujejo njihovo zmožnost funkcioniranja v vsako-dnem življenju in potrebujejo pomoč pri izvajanju temeljnih dnevnih opravil. Pomembno je tudi, da je oseba v aktivnem življenjskem obdobju. Zakonodajca glede na vrsto invalidnosti ne izključuje nobene skupine invalidov, vendar pa so v praksi do osebne asistencije v največjem obsegu upravičeni težje fizično oziroma globalno ovirani invalidi, ki so zmožni sami upravljati osebno asistenco. Približno tretjina oseb, ki prejemajo osebno asistenco, ima dnevno 24 urno pomoč, povprečno prejemajo od 15 do 18 ur osebne asistencije dnevno.

Španija

Upravičenci glede na vrsto invalidnosti: Osnovna merila upravičenosti do osebne asistencije določa državna zakonodaja, podrobneje pa so opredeljena v predpisih posameznih regij oziroma dežel, kar pomeni, da se dostopnost in prakse izvajanja osebne asistencije med posameznimi regijami razlikujejo. Nacionalni zakon pri določanju upravičenosti do osebne asistencije upošteva medicinski model, ki je usmerjen v ocenjevanje funkcionalnih zmožnosti invalidne osebe. Pri tem ocenjujejo predvsem telesne – fizične zmožnosti, ne upoštevajo pa njenih potreb v vsakdanjem življenju. Osebe razvrstijo v tri tipe glede na stopnjo invalidnosti, pri čemer so do osebne asistencije upravičene le osebe, ki so uvrščene v prvo skupino, kar pomeni, da gre za invalide, ki so zelo odvisni od pomoči drugih. Višina financiranja osebne asistencije je odvisna od dohodkov in premoženja osebe. Skupine oseb glede na vrsto

invalidnosti, ki niso upravičene do osebne asistencije: Teoretično je osebna asistencija zagotovljena vsem skupinam invalidov. Vendar pa je glede na to, da se pri upravičenosti do osebne asistencije uporablja medicinski model, ki upošteva predvsem fizične zmožnosti osebe, praktično nemogoče, da bi oseba, ki ni telesno ovirana, dobila osebno asistencijo.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic glede postopkov oziroma poslovanju javne uprave in pravosodnih organov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic pri obveznosti strank.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona bo izboljšal kakovost življenja invalidov in njihovo izenačevanje možnosti ter vključevanje v družbo.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Predlog zakona bo skupaj z Zakonom o osebni asistenci podlaga za pripravo analiz spremljanja in izvajanja osebne asistencije (analiza Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo).

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Predlog zakona je bil decembra 2020 objavljen na e-demokraciji. Javna obravnava je trajala do 15. januarja 2021.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona je sodelovala zunanja delovna skupina.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Janez Cigler Kralj, minister
- mag. Cveto Uršič, državni sekretar
- Tanja Dular, v.d. generalne direktorice, Direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja,
- Simona Kamšek, sekretarka, Direktorat za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 10/17 in 31/18) v 6. členu, se v drugem odstavku v peti alineji številka »30« nadomesti s številko »40«.

2. člen

V 9. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Pravica do osebne asistencije se izključuje:

- s celodnevno institucionalnim varstvom, družinskim pomočnikom ter dolgotrajno bolnišnično obravnavo, v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega in zdravstvenega varstva,
- celodnevno institucionalnim varstvom, v skladu s predpisi, ki urejajo šolsko zakonodajo,
- storitev socialnega vključevanja bivanja s podporo po zakonu, ki ureja socialno vključevanje invalidov in
- prenehanjem zaporne kazni.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Pravica do osebne asistencije se ne izključuje s pravico do vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji oziroma pravice do drugih podpor pri zaposlovanju in socialnem vključevanju, razen storitve bivanja s podporo, ki so financirane iz javnih virov in so urejene v predpisih s področja socialnega varstva in zaposlovanja invalidov. V tem primeru se število odobrenih ur osebne asistencije zmanjša za število ur vključenosti v te storitve. Od odobrenih ur osebne asistencije se odštejejo ure, ko je uporabnik vključen v izvajanje vzgojno izobraževalnega programa.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Število odobrenih ur osebne asistencije se zmanjša za število ur, za katere je uporabnik vključen v programe ali storitve iz drugega in tretjega odstavka tega člena, na vrednotnici o osebni asistenci, ki je priloga odločbe o pravici do osebne asistencije in izvedbenem načrtu.«.

3. člen

10. člen se spremeni tako, da se glasi:

»10. člen

(izvajalci osebne asistencije)

Osebno asistenco kot nepridobitno dejavnost lahko izvajajo humanitarne organizacije, organizacije za samopomoč in invalidske organizacije, zavodi in društva z vsaj dve letnimi izkušnjami s področja izvajanja osebne asistencije, z vpisom v register iz 28. člena tega zakona na podlagi odločbe ministrstva, pristojnega za invalidsko varstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).«.

4. člen

11. člen se spremeni tako, da se glasi:

»11. člen

(osebni asistent)

(1) Osebni asistent je fizična oseba, ki opravlja osebno asistenco pri izvajalcu osebne asistencije na podlagi pogodbe o zaposlitvi po zakonu, ki ureja delovna razmerja ali na podlagi pogodbe civilnega prava ali kot samostojni podjetnik posameznik, v kolikor sam opravlja delo osebnega asistenta, če:

- je polnoletna,
- je poslovno sposobna,

- iz kazenske evidence ne izhaja, da je bila pravnomočno obsojena za kaznivo dejanje na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti po drugih predpisih in
 - ima opravljeno usposabljanje po tem zakonu.
- (2) Osebni asistent, ki izpolnjuje pogoje iz prejšnjega odstavka lahko opravlja osebno asistenco kot:
- samostojni podjetnik posameznik največ v obsegu, kot velja za zaposlene na podlagi zakona, ki ureja delovna razmerja,
 - po pogodbi civilnega prava, in sicer po podjemni pogodbi, ali kot začasno in občasno delo dijakov in študentov v skladu z zakonom, ki ureja zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti ali kot začasno ali občasno delo upokojencev in sicer za čas nadomeščanja redno zaposlenih osebnih asistentov, vendar ne več kot 500 ur v koledarskem letu.
- (3) Osebno asistenco uporabniku lahko izvaja največ en družinski član. Za družinskega člana se šteje:
- zakonec ali zunaj zakonski partner, partner iz zakonske zveze ali nesklenjene partnerske zveze,
 - otroka ali otrok osebe iz prejšnje alineje,
 - starš ali starš osebe iz prejšnje alineje,
 - bratje ali sestre,
 - vnuk, vnukinja,
 - sorodnik po svaštvu do vštetega drugega kolena.
- V primeru bolniške odsotnosti ali dopusta osebnega asistenta, ki je družinski član, ga lahko nadomešča drug družinski član, ne glede na zgoraj navedeno sorodstveno razmerje.
- (4) Osebni asistent ne more biti rejnik ali rejnica. Osebni asistent tudi ne more biti član rejniške družine, kot je opredeljena v zakonu, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti.«.

5. člen

V 12. členu se spremeni drugi odstavek tako, da se glasi:

- »(2) Izvajalec osebne asistence se vpiše v register izvajalcev osebne asistence, če:
- bo izvajal osebno asistenco za najmanj 10 uporabnikov,
 - ima zaposlenega strokovnega vodjo za izvajanje osebne asistence, ki ima opravljen strokovni izpit po predpisih, ki urejajo področje socialnega varstva,
 - ima za vodenje dela osebnih asistentov zaposlenega usklajevalca osebne asistence, ki je končal vsaj visokošolski strokovni program, če osebni asistenti na mesec pri njem opravijo najmanj 6.960 ur storitev osebne asistence in mora tako za vsakih nadaljnjih 3.480 opravljenih ur storitev osebne asistence na mesec zaposlovati še po enega usklajevalca osebne asistence.
 - dokazila o dve letnih izkušnjah s področja izvajanja osebne asistence,
 - mu ni bila s pravnomočno sodbo sodišča izrečena prepoved izvajanja storitev s področja socialnega varstva,
 - ima poravnane davke in prispevke.«.

Za drugim odstavkom se dodata nova tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

- »(3) Izvajalec osebne asistence v roku enega meseca po vpisu v register izvajalcev osebne asistence ministrstvu, predloži kopije vrednotnic vseh uporabnikov, za katere izvaja osebno asistenco. V kolikor tega ne stori, ali je število uporabnikov manjše od 10, ga ministrstvo po uradni dolžnosti izbriše iz registra izvajalcev osebne asistence.
- (4) Izvajalec, ki zaradi objektivnih okoliščin nepričakovano izgubi uporabnika, tako da ne izpolnjuje zakonskega pogoja minimalnega števila uporabnikov, ima dva meseca časa, da izpolni ta zakonski pogoj. V tem času, se pri preostalih uporabnikih izvaja osebna asistenca nemoteno.«.

V tretjem odstavku, ki postane nov peti odstavek se v tretji alineji besedilo »iz prejšnjega odstavka« nadomesti z besedilom »iz drugega in tretjega odstavka tega člena«.

Dosedanji četrti odstavek postane nov šesti odstavek.

6. člen

V 14. členu se za drugim odstavkom dodajo novi tretji, četrti in peti odstavek, tako da se glasijo:

»(3) Osebni asistent in uporabnik sta dolžna izvajalcu osebne asistence na njegovo zahtevo poročati o opravljenih urah osebne asistence, ki jih ta potrebuje za poročanje koordinatorju iz 23. člena tega zakona. Osebni asistent in uporabnik izvajalcu osebne asistence odškodninsko odgovarjata za škodo, ki je posledica posredovanja neresničnih podatkov.

(4) Uporabnik je dolžan v odnosu do asistenta ravnati v skladu z izvedbenim načrtom in spoštovati delovno ali kazensko zakonodajo.

(5) Izvajalec osebne asistence je dolžan ministrstvu poročati opravljene ure storitev osebne asistence na podlagi dejansko opravljenih ur storitve osebne asistence. Za krivo poročanje je izvajalec osebne asistence kazensko odgovoren.«.

7. člen

V 16. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Če osebni asistent ne izvaja del in nalog iz v odločbi določenih storitev osebne asistence in izvedbenega načrta, lahko uporabnik zamenja osebnega asistenta oziroma izvajalca osebne asistence, če mu le ta ne more nuditi drugega primernege osebnega asistenta.«.

V tretjem odstavku se na koncu pika nadomesti z vejico in doda besedilo »vendar največ dva meseca od dneva odstopa od izvajanja izvedbenega načrta.«.

8. člen

V 18. članu se v prvem odstavku za besedilom »osebno asistenco,« doda besedilo »oziroma najkasneje v roku dveh mesecev od pričetka izvajanja osebne asistence,«.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Program usposabljanja za osebne asistente organizirajo in izvajajo izvajalci osebne asistence, pri katerih so zaposleni, če izvajajo programe osebne asistence, ki jih financira ministrstvo vsaj štiri leta. V primeru, da izvajalci navedene programe izvajajo manj kot štiri leta, usposabljanja za njihove osebne asistente organizira in izvaja Socialna zbornica Slovenije.«.

Dosedanji drugi, tretji, četrti in peti odstavek postanejo tretji, četrti, peti in šesti odstavek.

9. člen

V 19. členu se v prvem odstavku za besedilom »osebne asistence« doda besedilo »oziroma najkasneje v roku dveh mesecev od pričetka izvajanja osebne asistence,«.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Program usposabljanja za uporabnike in zakonite zastopnike organizirajo in izvajajo njihovi izvajalci osebne asistence, če izvajajo programe osebne asistence, ki jo financira ministrstvo, vsaj štiri leta. V primeru, da izvajalci navedene programe izvajajo manj kot štiri leta, usposabljanja za njihove uporabnike organizira in izvaja Socialna zbornica Slovenije.«.

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

V dosedanjem tretjem odstavku, ki postane četrti odstavek se za besedilom »izvajalec« doda besedilo »usposabljanja«.

Za četrtem odstavkom se dodata nov peti in šesti odstavek, ki se glasita:

»(5) Če uporabnik ali njegov zakoniti zastopnik zavrne usposabljanje ali ga brez opravičenega razloga ne opravi, lahko izvajalec osebne asistencence zavrne izvajanje osebne asistencence pri tem uporabniku.

(6) Uporabnik in zakoniti zastopnik se morata na poziv izvajalca osebne asistencence vsako leto dodatno vsaj 6 ur izobraževati za opravljanje osebne asistencence.«.

Dosedanji četrty odstavek postane nov sedmi odstavek.

10. člen

V 19.a členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Usposabljanje iz prejšnjega odstavka za koordinatorje invalidskega varstva organizira Skupnost centrov za socialno delo Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Skupnost), usposabljanje članov strokovnih komisij organizira Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: Inštitut).«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(2) Oseba, ki uspešno konča usposabljanje, pridobi potrdilo o uspešno končanem usposabljanju, ki ga izda izvajalec usposabljanja.«.

Dosedanji tretji in četrty odstavek postanete novi četrty in peti odstavek.

11. člen

Za 19.a členom se doda nov 19.b člen, ki se glasi:

»19.b člen

(usposabljanje strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencence pri izvajalcih osebne asistencence)

(1) Strokovni vodje in usklajevalci osebne asistencence, zaposleni pri izvajalcih osebne asistencence, ki izvajajo osebno asistencenco manj kot štiri leta, morajo preden prvič začnejo izvajati naloge v zvezi z osebno asistencenco oziroma najkasneje v roku 2 mesecev po pričetku izvajanja, opraviti usposabljanje po tem zakonu.

(2) Usposabljanje iz prejšnjega odstavka organizira Inštitut.

(3) Oseba, ki aktivno sodeluje na usposabljanju in izkaže znanje o neodvisnem življenju, o storitvah, ki jih vključuje osebna asistencenca, izvajanju osebne asistencence ter veččine za izvedbo osebne razgovora z uporabniki, pridobi potrdilo o uspešno končanem usposabljanju, ki ga izda Inštitut

(4) Strokovni vodje in usklajevalci osebne asistencence se morajo vsako leto vsaj en delovni dan dodatno usposabljeti za opravljanje del v povezavi z osebno asistencenco.

(5) Podrobnejši program usposabljanja in pogoje za njegovo izvajanje določi minister.«.

12. člen

20. člen se spremeni tako, da se glasi:

»20. člen

(postopek za uveljavljanje osebne asistencence)

(1) O pravici do osebne asistencence odloča center za socialno delo, ki je krajevno pristojen glede na stalno ali začasno prebivališče uporabnika.

(2) Uporabnik ali njegov zakoniti zastopnik vložil vlogo za pridobitev pravice do osebne asistencence na centru za socialno delo iz prejšnjega odstavka. Vlagatelj, ki še ni dopolnil 18 let starosti, lahko vlogo vložil največ dva meseca pred polnoletnostjo. Vloga vsebuje:

- osebno ime vlagatelja, EMŠO in naslov stalnega ali začasnega prebivališča;
- dokazila o stopnji in vrsti invalidnosti skladno z 2. členom tega zakona,
- zdravstvena dokumentacija, ki dokazuje vlagateljevo potrebo po osebni asistencenci

- navedbo o potrebi po storitvah osebne asistencije pri opravljanju aktivnosti, vezanih na neodvisno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje in zaposlitev;
- odločbo o priznani pravici in višini dodatka za pomoč in postrežbo oziroma drugih denarnih prejemkov, ki jih vlagatelj prejema iz naslova potrebe po tuji negi in pomoči;
- dokazila o izobraževanju ali zaposlitvi, če je zaposlen oziroma se izobražuje;
- dokazila s katerimi dokazuje vključenost v programe ali storitve iz 9. člena tega zakona;
- izjavo o resničnosti navedenih podatkov v vlogi z materialno in kazensko odgovornostjo,
- datum vložitve in podpis vlagatelja ali zakonitega zastopnika.

(3) Pristojni koordinator invalidskega varstva pred imenovanjem strokovne komisije, vlogo pregleda in preveri izpolnjevanje formalnih in materialnih pogojev za dodelitev pravice do osebne asistencije. Če ugotovi, da vlagatelj ne izpolnjuje pogojev, zavrne priznanje pravice do osebne asistencije.

(4) Kadar koordinator invalidskega varstva ugotovi, da so izpolnjeni pogoji iz prejšnjega odstavka, imenuje dvočlansko strokovno komisijo iz liste izvedencev (v nadaljnjem besedilu: komisija), ki poda mnenje o obsegu ur in vrsti storitev osebne asistencije.

(5) Na podlagi mnenja komisije pristojni center za socialno delo izda odločbo o pravici do osebne asistencije, v kateri določi obseg in vrsto storitev osebne asistencije.

(6) V odločbi iz prejšnjega odstavka mora biti vpisan zakoniti zastopnik, če ga uporabnik ima, natančno mora biti opredeljena vrsta storitev osebne asistencije, do katerih je uporabnik upravičen, in obseg, v katerem se zagotavlja osebna asistencija.

(7) Priloga odločbe o pravici do osebne asistencije je vrednotnica o osebni asistenci. Na vrednotnici se ugotovi, koliko ur osebne asistencije uporabniku pripada in koliko ur osebne asistencije se uporabniku zmanjša na podlagi 9. člena zakona. Vrednotnico določi minister.

(8) Pritožba zoper odločbo ne zdrži izvršitve pravice do osebne asistencije. V kolikor se postopek vodi na zahtevo upravičenca, ki že ima pridobljeno pravico do osebne asistencije, odločba postane izvršljiva s prvim dnevom naslednjega meseca po izdani odločbi.

(9) O pritožbi zoper odločbo iz prejšnjega odstavka odloči ministrstvo. Pri odločanju o pritožbi ministrstvo lahko pridobi novo izvedensko mnenje. Odločba izdana v pritožbenem postopku postane izvršljiva s prvim dnevom naslednjega meseca po izdani odločbi.

(10) Ne glede na določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, se v pritožbenem postopku lahko odloči, da uporabniku pripada manjši obseg ur in drugačna opredelitev vrst storitev osebne asistencije.«.

13. člen

V 21. členu se v prvem odstavku za besedilom »osebne asistencije« doda vejica in besedilo »zoper katerega ni dovoljena pritožba«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Člani strokovne komisije so izvedenski organ, ki deluje v okviru Inštituta. Lista izvedencev, članov komisije, imenuje minister, pristojen za invalidsko varstvo. Lista obsega izvedence strokovnjake s področja socialnega varstva ter s področja zdravstvenega varstva.«.

14. člen

Za 22. členom se doda nov 22.a člen, ki se glasi:

»22.a člen

(ponovna ocena upravičenosti do osebne asistencije)

(1) V postopku ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencije se preverja ustreznost obsega ur in vrst storitev osebne asistencije priznanih z odločbo o pravici do osebne asistencije.

(2) Ponovna ocena upravičenosti do osebne asistencije se izvede po uradni dolžnosti najkasneje v roku petih let od datuma pridobitve pravice do osebne asistencije.

(3) Koordinator lahko pri posameznem uporabniku predlaga ponovno oceno tudi pred rokom iz prejšnjega odstavka, če v nadzoru zazna spremenjene potrebe uporabnika po vrstah in obsegu ur storitev osebne asistencije ali druge okoliščine, ki utemeljujejo ponovno oceno.

(4) Ponovna ocena se izvede po postopku, kot je določen za postopek uveljavljanja pravice do osebne asistencije. Z odločbo o ponovni oceni pravice do osebne asistencije se uporabniku lahko prizna manjši obseg ur in druge vrste storitev osebne asistencije kot jih je imel z veljavno odločbo.

(5) Odločba izdana v postopku ponovne ocene postane izvršljiva s prvim dnevom naslednjega meseca po izdani odločbi.«.

15. člen

V 29. členu se spremeni naslov člena tako, da se glasi:

»(centralna zbirka podatkov)«.

V 29. členu se v prvem odstavku za besedilom »zakonitih zastopnikih« doda besedilo »osebnih asistentov, strokovnih vodij, usklajevalcev osebne asistencije«, za besedilom »in odločbah« pa se doda besedilo »o pravici do osebne asistencije«.

V prvem odstavku se v zadnji alineji pika nadomesti s podpičjem in dodata nova deveta in deseta alineja, ki se glasita:

- osebne podatke osebnih asistentov (osebno ime, EMŠO, strokovna izobrazba, usposobljenost iz 18. člena tega zakona, pravna podlaga, na osnovi katere izvaja delo osebnega asistenta),
- osebne podatke strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencije (osebno ime, EMŠO, izobrazba iz 12. člena tega zakona, usposabljanje po 19.b členu tega zakona, pravna podlaga za delo).«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Podatki iz centralne zbirke podatkov se hranijo trajno, razen podatkov iz devete alineje prejšnjega odstavka, ki se hranijo pet let po prenehanju pravnega razmerja, na podlagi katerega je osebni asistent izvajal osebno asistenco.«.

16. člen

29.a člen se črta.

17. člen

V 30. členu se v tretjem odstavku, v prvi alineji se za besedilom »prenehanja tega ukrepa« doda vejica in besedilo »družinsko razmerje in registrirane zunaj zakonske skupnosti«.

V tretjem odstavku se v drugi alineji besedilo »družbenega varstva po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb« nadomesti z besedilom »socialnega vključevanja invalidov po zakonu, ki ureja socialno vključevanje invalidov«.

V tretjem odstavku se v drugi alineji na koncu podpičje nadomesti z vejico in doda besedilo »odločbo o pridobitvi ali prenehanju statusa družinskega pomočnika, odločbo o rejništvu;«.

V tretjem odstavku se v sedmi alineji za besedilom »postopkih prisilnega prenehanja« doda vejica in besedilo »podatke o plačanih davkih in prispevkih«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Zaradi točnosti in ažurnosti podatkov iz 29. člena tega zakona se lahko centralna zbirka podatkov, na podlagi EMŠO, povezuje s centralnim registrom prebivalstva ter vsemi institucijami iz tretjega odstavka tega člena.«.

18. člen

V 31. členu, prvem odstavku se doda nova druga alineja, ki se glasi:

»- nadzor, ki ga izvaja delovna inšpekcija po zakonu, ki ureja inšpekcijo dela,«.

19. člen

V 32. členu se dodata tretja in četrta alineja, ki se glasita:

»- izvajalcu osebne asistencije namenoma posreduje neresnične podatke o opravljenih urah osebne asistencije iz 14. člena tega zakona, ki jih ta potrebuje za poročanje koordinatorju iz 23. člena tega zakona,

- v odnosu do asistenta ne ravna v skladu z izvedbenim načrtom in ne spoštuje delovnopravne ali kazenske zakonodaje, kot določa četrta odstavka 14. člena tega zakona,«

20. člen

Za 32. členom se doda nov 32. a člen, ki se glasi:

»32.a člen

(prekršek osebne asistencije)

Z globlo od 250 do 2.500 evrov se kaznuje za prekršek osebne asistencije, če izvajalcu osebne asistencije namenoma posreduje neresnične podatke o opravljenih urah osebne asistencije iz 14. člena tega zakona, ki jih ta potrebuje za poročanje ministrstvu ali koordinatorju iz 23. člena tega zakona.«

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

21. člen

(uskladitev vstopnega praga ur osebne asistencije)

Pri uporabnikih osebne asistencije, ki imajo v skladu z veljavno odločbo pravico do 40 ur osebne asistencije ali manj, se po uradni dolžnosti sproži postopek ponovne ocene v skladu z 22. a členom tega zakona v roku enega leta od pričetka veljavnosti tega zakona.

22. člen

(ponovna ocena upravičenosti do osebne asistencije)

Pri uporabnikih osebne asistencije, ki imajo v skladu z veljavno odločbo pravico nad 40 ur osebne asistencije, se po uradni dolžnosti sproži postopek ponovne ocene v skladu z 22. a členom tega zakona najkasneje v roku dveh let od pričetka veljavnosti tega zakona.

23. člen

(uskladitev statusa izvajalcev osebne asistencije)

(1) Izvajalci osebne asistencije, ki so vpisani v register izvajalcev osebne asistencije, in po tem zakonu ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev statusa izvajalca osebne asistencije, se lahko v roku 6 mesecev od začetka veljavnosti tega zakona, preoblikujejo oziroma izpolnijo pogoje iz 12. člena tretjega odstavka tega zakona, ter tako pridobijo pravico do ponovnega vpisa v register izvajalcev osebne asistencije.

(2) Izvajalci osebne asistencije, ki so vpisani v register izvajalcev osebne asistencije, in po tem zakonu ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev statusa izvajalca osebne asistencije in imajo na dan uveljavitve zakona več kot 30 uporabnikov, se lahko v roku 1 leta od začetka veljavnosti tega zakona, preoblikujejo oziroma izpolnijo pogoje iz 12. člena tretjega odstavka tega zakona, ter tako pridobijo pravico do ponovnega vpisa v register izvajalcev osebne asistencije.

(3) Če se izvajalec osebne asistencije odloči, da osebne asistencije ne bo več izvajal in zahteva izbris iz registra izvajalcev osebne asistencije, ali če mu je status izvajalca osebne asistencije odvzet po uradni dolžnosti, je izvajalec osebne asistencije dolžan uporabnikom poiskati novega izvajalca osebne asistencije v roku enega meseca.

(4) Ministrstvo o ponovnem vpisu v register izvajalcev osebne asistencije odloča v skladu z 12. členom tega zakona.

(5) Če izvajalec osebne asistencije v roku 6 mesecev od veljavnosti tega zakona ne izpolni pogojev za pridobitev statusa izvajalca osebne asistencije iz tega zakona, se po uradni dolžnosti izbriše iz registra izvajalcev osebne asistencije.

24. člen

(zaposlitev osebnih asistentov namesto družinskih članov)

Ne glede na določbo tretjega odstavka 11. člena tega zakona, lahko osebni asistent, ki je hkrati družinski člani še nadalje opravljajo delo osebnega asistenta, dokler se uporabniku ne zagotovijo drug osebni asistent v skladu z določbo 11. člena tega zakona, vendar ne dalj kot 6 mesece po uveljavitvi tega zakona.

25. člen

(rok za usposabljanje strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencije pri izvajalcih osebne asistencije)

Strokovni vodje in usklajevalci osebne asistencije zaposleni pri izvajalcih osebne asistencije, ki izvajajo osebno asistenco manj kot pet let, morajo v roku 6 mesecev od začetka veljavnosti tega zakona opraviti usposabljanje v skladu z 19.b členom tega zakona.

26. člen (začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. aprila 2021.

DELOVNI

III. OBRAZLOŽITEV K ČLENOM:

K 1. členu:

Dvigne se prag ur pomoči osebne asistence, ki ga mora uporabnik doseči in sicer iz 30 na 40 ur tedensko. Do osebne asistence so upravičeni dejansko le tisti uporabniki, ki jo potrebujejo zato, da lahko živijo neodvisno, aktivno in se zato enakopravno vključujejo v družbo. S spremembo se tudi omogoči možnost polne zaposlitve za enega osebnega asistenta.(6. člen ZOA)

K 2. členu:

V 9. členu se natančneje določa razmerje med storitvami osebne asistence in drugimi storitvami. Institucionalno varstvo, družinski pomočnik in dolgotrajna bolnišnično obravnavo, v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega in zdravstvenega varstva se storitve izključujejo. Dodatno (novela) se storitve osebne asistence izključujejo s institucionalnim varstvom po predpisih, ki urejajo šolsko zakonodajo. Prav tako se osebna asistenca izključuje s storitvijo socialnega vključevanja bivanje s podporo skladno z zakonom, ki ureja socialno vključevanje invalidov. Osebna asistenca se izključuje tudi s prestajanjem zaporne kazni.

Osebna asistenca pa se ne izključuje s storitvijo pomoči na domu kot tudi ne s pravico do vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji, vendar se odobrene ure osebne asistence zmanjšajo za število odobrenih ur drugih storitev. Novost je, da enako velja tudi za ure, ko je uporabnik osebne asistence vključen v izvajanje vzgojno izobraževalnega programa. Vzgojno izobraževalni programi so programi, ki se izvajajo do višješolskega oziroma visokošolskega študija. V višješolskem oziroma visokošolskem študiju se namreč izvajajo izobraževalni programi. Pomeni, da imajo študenti lahko priznано osebno asistenco za čas študija. Ure osebne asistence se zmanjšajo tudi za ure, ko je uporabnik upravičen do storitev socialnega vključevanja, razen storitve bivanja s podporo, kjer se osebna asistenca izključuje. Člen dodatno določa, da se zmanjša število odobrenih ur osebne asistence za število ur, za katere je bil vključen v programe in storitve, na vrednotnici in v izvedbenem načrtu.

K 3. členu:

Zakon v veljavnem 10. členu opredeljuje, da se osebna asistenca izvaja kot nepridobitna dejavnost, lahko pa jo izvajajo dobrodelne organizacije, organizacije za samopomoč in invalidske organizacije, zavodi in samostojni podjetniki posamezniki, ki so na podlagi odločbe Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti vpisani v register izvajalcev osebne asistence.

Osebna asistenca se izvaja kot nepridobitna dejavnost. Z načelom nepridobitnega izvajanja osebne asistence ni v skladu, da so izvajalci osebne asistence lahko samostojni podjetniki posamezniki. Podjetnik (s.p.) je namreč pravnoorganizacijska oblika, organizirana skladno z Zakonom o gospodarskih družbah, ki opravlja pridobitno dejavnost. Bistvo izvajanja osebne asistence ni pridobivanje dobička. V Pravilniku o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 57/18) je predpisana tudi metodologija za izračun cene ure osebne asistence. Storitve osebne asistence se financirajo iz proračuna. Prav nasprotje med izvajanjem osebne asistence kot nepridobitne dejavnosti in izvajalci osebne asistence, ki so organizirani kot samostojni podjetniki posamezniki skladno z Zakonom o gospodarskih družbah za izvajanje pridobitne dejavnosti, je eden izmed razlogov za predlagane spremembe Zakona o osebni asistenci.

Zakon do sedaj ni določal, da bi morali izvajalci imeti določene izkušnje s področja izvajanja osebne asistence. Izvajanje storitev osebne asistence zahteva posebna znanja s strani izvajalca, zato je, zaradi varstva uporabnikov dodan ta nov pogoj.

Novela torej določa, da so izvajalci osebne asistence lahko humanitarne organizacije, organizacije za samopomoč in invalidske organizacije ter zavodi in društva, ki pa morajo imeti vsaj dve letne izkušnje izvajanja osebne asistence.

K 4. členu:

V 11. členu zakon opredeljuje osebne asistente. Osebni asistenti so lahko fizične osebe, ki opravljajo osebno asistenco pri izvajalcih osebne asistence na podlagi pogodbe o zaposlitvi po zakonu, ki ureja delovna razmerja, po pogodbi civilnega prava ali kot samostojni podjetniki posamezniki, če so polnoletni, poslovno sposobni in iz kazenske evidence ne izhaja, da so bili pravnomočno obsojeni za kazniva dejanja na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti po drugih predpisih. Osebni asistenti morajo imeti opravljeno usposabljanje po zakonu.

Kot podjetnik posameznik lahko osebni asistent opravlja osebno asistenco največ v obsegu, kot velja za zaposlene na podlagi zakona, ki ureja delovna razmerja. Po pogodbi civilnega prava, to je po podjemni pogodbi ali kot začasno on občasno delo dijakov in študentov ali kot začasno ali občasno delo upokojencev, pa lahko osebni asistenti samo nadomeščajo redno zaposlene osebne asistente, vendar največ 500 ur v koledarskem letu.

Za uporabnike storitev osebne asistence je ključno, da se osebna asistenca izvaja kakovostno, kar pa je možno le, če osebni asistenti niso preobremenjeni in če osebno asistenco ne izvajajo več kot 40 ur tedensko, kar dovoljuje tudi delovna pravna zakonodaja. Pri samostojnih podjetnikih posameznikih ni omejitve delovnega časa, kar pomeni, da bi osebni asistent kot podjetnik posameznik lahko opravljal osebno asistenco tudi več kot 8 ur dnevno, kar pa ne zagotavlja kakovosti izvajanja osebne asistence. S predlogom se odpravlja ta anomalija. Novela tudi določa, da osebni asistenti, ki delajo na podlagi podjemne pogodbe ali kot občasno ali začasno delo dijakov ali študentov ali kot začasno ali občasno delo upokojencev, lahko le nadomeščajo redno zaposlene osebne asistente, vendar ne več kot 500 ur v koledarskem letu. 500 ur pomeni: dopusti redno zaposlenih (30 - 40 dni), bolniške redno zaposlenih (10 dni), izobraževanje redno zaposlenih (1 dan), zdravstveni pregled ali krvodajalstva redno zaposlenih (1 dan), osebne okoliščine (1 dan) in nedelo ob praznikih redno zaposlenih (12 praznikov), skupaj torej 65 delovnih dni, kar zneso približno 500 ur.

Novela določa, da osebno asistenco kot osebni asistent lahko izvaja le en družinski član. Kot družinski član se šteje zakonec ali zunaj zakonski partner, partner iz zakonske zveze ali neskljenjene partnerske zveze, otroka ali otrok osebe iz prejšnje alineje, starš ali starš osebe iz prejšnje alineje, bratje ali sestre, vnuk, vnučinja in sorodnik po svaštvu do vštetega drugega kolena.

Veljavni zakon ni omejeval družinskih članov, da ne bi smeli biti osebni asistenti uporabnikom svojim družinskim članom. Bistvo osebne asistence je zagotavljati uporabnikom neodvisno življenje. S tem se uresničuje tudi temeljni namen Konvencije o pravicah invalidov: »Uresničevanje pravice do dostojanstva, enakega obravnavanja, samostojnega življenja in sodelovanja v družbi.« Osebna asistenca daje možnost spreminjanja položaja invalidov v družbi – iz položaja pasivnih prejemnikov pomoči v aktivne oblikovalce lastnega življenja. V kolikor so osebni asistenti tretje osebe, se za uporabnika izboljša možnost socializacije in vključevanja v družbo, kar seveda je v njihovo korist in v skladu z načeli osebne asistence. Zaradi navedenega je osebni asistent lahko samo en ožji družinski član uporabnika.

K 5. členu:

12. člen zakona določa pogoje za podelitev in odvzem statusa izvajalca osebne asistence ter vpis in izbris v register izvajalcev osebne asistence.

Izvajalec osebne asistence se vpiše v register izvajalcev osebne asistence, če:

- bo izvajal osebno asistenco za najmanj 10 uporabnikov,
- ima zaposlenega strokovnega vodjo za izvajanje osebne asistence, ki ima opravljen strokovni izpit po predpisih, ki urejajo področje socialnega varstva,
- ima za vodenje dela osebnih asistentov zaposlenega usklajevalca osebne asistence, ki je končal vsaj visokošolski strokovni program, če osebni asistenti na mesec pri njem opravijo najmanj 6.960 ur storitev osebne asistence in mora tako za vsakih nadaljnjih 3.480 opravljenih ur storitev osebne asistence na mesec zaposlovati še po enega usklajevalca osebne asistence.
- dokazila o dve letnih izkušnjah s področja invalidskega ali socialnega varstva,
- mu ni bila s pravnomočno sodbo sodišča izrečena prepoved izvajanja storitev s izvajanja osebne asistence in
- ima poravnane davke in prispevke.

Novost je, da mora izvajalec osebne asistence izvajati osebno asistenco za najmanj 10 uporabnikov. Naloge izvajalca osebne asistence so predvsem strokovne narave. Nudi pomoč uporabnikom pri upravljanju z njihovo osebno asistenco, skrbi za kakovostno izvajanje osebne asistence, spremlja zaposlene osebne asistente in jim nudi strokovno pomoč in podporo pri opravljanju osebne asistence. Odgovoren je za kakovostno in strokovno izvajanje osebne asistence. Namen zakona je, da uporabniki dobijo kvalitetne in strokovne storitve osebne asistence in to vsi uporabniki enako, ne glede na to, koliko uporabnikom nudi osebno asistenco posamezni izvajalec osebne asistence. Prav zaradi izenačitve uporabnikov v smislu kakovosti in strokovnosti izvajanja osebne asistence, novela zakona predvideva, da bodo morali imeti vsi izvajalci osebne asistence zaposlenega strokovnega vodjo. Večji izvajalci morajo poleg strokovnega vodje imeti zaposlenega tudi usklajevalca osebne asistence in sicer, če osebni asistenti pri njem opravijo 6.960 ur storitev osebne asistence. Ure predstavljajo približno delo 40 osebnih asistentov, ki so zaposleni za polni delovni čas. Za vsakih nadaljnjih 3.480 opravljenih ur storitev osebne asistence (delo 20 redno zaposlenih osebnih asistentov za polni delovni čas) pa bo moral izvajalec zaposliti dodatnega usklajevalca osebne asistence.

K 6. členu:

V 14. členu zakona se dodajajo trije novi odstavki. S tem se bolj natančno določi odgovornost osebnih asistentov in uporabnikov, ki morajo izvajalcu na njegovo zahtevo poročati o opravljenih urah osebne asistence. Tako osebni asistent kot uporabnik sta odškodninsko odgovorna izvajalcu za škodo, ki bi nastala zaradi posredovanja neresničnih podatkov.

Novela tudi določa, da je uporabnik dolžan v odnosu do osebnega asistenta ravnati skladno z izvedbenim načrtom, in spoštovati delovno in kazensko zakonodajo.

Člen ureja tudi odnos med izvajalcem osebne asistence in ministrstvom. Izvajalec mora poročati ministrstvu o opravljenih urah osebne asistence na podlagi dejansko izvedenih ur in je za krivo poročanje kazensko odgovoren.

K 7. členu:

Prvi odstavek določa možnost zamenjave osebnega asistenta in izvajalca osebne asistence. To lahko stori v primeru, da osebni asistent ne izvaja del in nalog iz v odločbi in izvedbenem načrtu storitev osebne asistence. Uporabnik lahko zamenja osebnega asistenta ali izvajalca, če mu izvajalec ne more zagotoviti drugega osebnega asistenta.

Člen navaja tudi rok, v katerem je izvajalec še dolžan izvajati osebno asistenco za uporabnika, to je dva meseca od odstopa od izvedbenega načrta.

K 8. členu:

8. in naslednji členi urejajo usposabljanje.

8. člen določa usposabljanje osebnih asistentov. Osebnih asistenti morajo opraviti usposabljanje v dveh mesecih od pričetka izvajanja osebne asistencije. Programe usposabljanja lahko organizirajo in izvajajo izvajalci osebne asistencije, pri katerih so osebni asistenti zaposleni, če izvajalci izvajajo osebno asistenco vsaj štiri leta. Kot izvajanje osebne asistencije se šteje tudi, če je izvajalec izvajal osebno asistenco po programih, ki jih je financiralo ministrstvo pred uveljavitvijo Zakona o osebni asistenci. V primeru, da izvajalec osebne asistencije ne izvaja še štiri leta, usposabljanje za pri njem zaposlene osebne asistente organizira in izvaja Socialna zbornica Slovenije.

K9. členu:

9. člen določa usposabljanje uporabnikov in njihovih zakonitih zastopnikov. Uporabniki in njihovi zakoniti zastopniki morajo opraviti usposabljanje v dveh mesecih od pričetka izvajanja osebne asistencije. Programe usposabljanja lahko organizirajo in izvajajo njihovi izvajalci osebne asistencije, če izvajalci izvajajo osebno asistenco vsaj štiri leta. Kot izvajanje osebne asistencije se šteje tudi, če je izvajalec izvajal osebno asistenco po programih, ki jih je financiralo ministrstvo pred uveljavitvijo Zakona o osebni asistenci. V primeru, da izvajalec osebne asistencije ne izvaja že štiri leta, usposabljanje za njegove uporabnike in zakonite zastopnike organizira in izvaja Socialna zbornica Slovenije. Če uporabnik ali njegov zakoniti zastopnik zavrne usposabljanje ali ga brez upravičenega razloga ne opravi, lahko izvajalec zavrne izvajanje osebne asistencije pri tem uporabniku.

K 10. členu:

19.a člen določa usposabljanje koordinatorjev invalidskega varstva in članov strokovne komisije. Novost je, da usposabljanje članov strokovnih komisij organizira in izvaja Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo. Inštitut je tudi razvijalec orodja za ocenjevanje potreb po osebni asistenci, zato je primerno, da člane strokovne komisije, ki na podlagi orodja za posameznega uporabnika, kot izvedenski organ, izdelajo mnenje o številu ur in storitvah osebne asistencije, organizira in izvaja Inštitut.

Usposabljanje za koordinatorje invalidskega varstva, pa tako kot do sedaj, organizira in izvaja Skupnost centrov za socialno delo Slovenije.

Koordinatorji kot tudi člani strokovnih komisij po uspešno zaključenem usposabljanju pridobijo potrdilo.

K 11. členu

19. b člen na novo določa usposabljanje strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencije pri izvajalcih.

Strokovni vodje in usklajevalci osebne asistencije, zaposleni pri izvajalcih osebne asistencije, ki izvajajo osebno asistenco manj kot štiri leta, morajo preden prvič začnejo izvajati naloge v zvezi z osebno asistenco oziroma najkasneje v roku 2 mesecev po pričetku izvajanja, opraviti usposabljanje, ki ga organizira Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo. Oseba, ki aktivno sodeluje na usposabljanju in izkaže znanje o neodvisnem življenju, o storitvah, ki jih vključuje osebna asistencija, izvajanju osebne asistencije ter večine za izvedbo osebnega razgovora z uporabniki, pridobi potrdilo o uspešno končanem usposabljanju, ki ga izda Inštitut

Strokovni vodje in usklajevalci osebne asistencije se morajo vsako leto vsaj en delovni dan dodatno usposabljati za opravljanje del v povezavi z osebno asistenco. Podrobnejši program usposabljanja in pogoje za njegovo izvajanje pa določi minister.

K 12. členu:

Spreminja se postopek za uveljavljanje pravice do osebne asistencije. Določa se, da lahko vlagatelj vloži vlogo največ dva meseca pred dopolnjenim 18. letom starosti. Razširja se nabor dokazil, ki jih mora vsebovati vloga, med drugim je potrebno priložiti dokazila o stopnji in vrsti invalidnosti skladno z 2. členom tega zakona, zdravstveno dokumentacijo, ki dokazuje vlagateljevo potrebo po osebni

asistenci, odločbo o priznani pravici in višini dodatka za pomoč in postrežbo oziroma drugih denarnih prejemkov, ki jih vlagatelj prejema iz naslova potrebe po tuji negi in pomoč, dokazila o izobraževanju ali zaposlitvi, če je zaposlen oziroma se izobražuje, dokazila s katerimi dokazuje vključenost v programe ali storitve iz 9. člena tega zakona ter izjavo o resničnosti navedenih podatkov v vlogi z materialno in kazensko odgovornostjo.

Koordinator invalidskega varstva po pregledu vloge lahko zavrne pravico do osebne asistencije, če ugotovi, da vlagatelj ne izpolnjuje pogojev za priznanje pravice. Kadar pa ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za priznanje pravice, imenuj dvočlansko strokovno komisijo iz liste izvedencev, ki poda mnenje o obsegu ur in vrsti storitev osebne asistencije. Na podlagi mnenja komisije pristojni center za socialno delo izda odločbo o pravici do osebne asistencije, v kateri določi obseg in vrsto storitev osebne asistencije, v kateri mora biti naveden zakoniti zastopnik

Priloga odločbe o pravici do osebne asistencije je vrednotnica o osebni asistenci. Na vrednotnici, ki jo določi minister, se ugotovi, koliko ur osebne asistencije uporabniku pripada in koliko ur osebne asistencije se uporabniku zmanjša na podlagi 9. člena zakona.

Določa se, da pritožba ne zadrži izvršitve pravice do osebne asistencije, kar omogoča uporabniku koriščenje pravice od dneva vročitve dalje. V primeru odločanja o pritožbi ali ponovnem postopku ugotavljanja pravice do osebne asistencije pa je izvršljivost določena s prvim dnevom naslednjega meseca po izdani odločbi, kar omogoča zadosten čas, da uporabnik obvesti izvajalca osebne asistencije o spremembi obsega pravice, ki je lahko tudi manjši, in drugačni opredelitvi vrst storitev osebne asistencije.

K13. členu:

V prvem odstavku 21. člena, se poudarja, da zoper mnenje komisije o številu ur in vsebini osebne asistencije ni dovoljena pritožba. Mnenje je zgolj podlaga za odločitev v postopku priznanja pravice do osebne asistencije.

Drugi odstavek določa delovanje izvedenskega organa v okviru Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo. Minister, pristojen za invalidsko varstvo imenuje listo izvedencev, članov komisije, strokovnjakov s področja socialnega varstva ter s področja zdravstvenega varstva.

K 14. členu:

Doda se novi 22. a člen, ki opredeljuje ponovno oceno upravičenosti do osebne asistencije. V postopku ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencije se bo preverjala ustreznost obsega ur in vrst storitev osebne asistencije priznanih z odločbo o pravici do osebne asistencije, po uradni dolžnosti, najkasneje v roku petih let od datuma pridobitve pravice do osebne asistencije. Prav tako je dana predčasna možnost uvedbe postopka koordinatorju invalidskega varstva, kadar zazna spremenjene potrebe uporabnika po vrstah in obsegu ur storitev osebne asistencije ali druge okoliščine, ki utemeljujejo ponovno oceno.

K 15. členu:

S spremembo 29. člena se razširja nabor podatkov v centralni zbirki podatkov, katero kot upravljavec podatkov obdeluje ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo. Centralna zbirka podatkov bo vsebovala podatke o uporabnikih osebne asistencije, njihovih zakonitih zastopnikih, osebnih asistentih, strokovnih vodjih in usklajevalcih osebne asistencije ter odločbah o pravici do osebne asistencije. Določena je tudi hramba navedenih podatkov centralne zbirke.

K 16. členu:

Dosedanji 29. a člen se črta. Evidenca osebnih asistentov je prenesena v centralno zbirko podatkov in urejena v 29. členu.

K 17. členu:

V tretjem odstavku 30. členu se dodatno opredelijo podatki, ki jih centri za socialno delo in ministrstvo brezplačno pridobivajo iz obstoječih zbirk podatkov drugih upravljalcev zbirk podatkov, ki so potrebni za vodenje postopkov v zvezi z uveljavljanjem pravice do osebne asistencije.

K 18. členu:

V prvem odstavku 31. člena se za nadzor izvajanjem zakona o osebni asistenci doda nadzor, ki ga izvaja delovna inšpekcija po zakonu, ki ureja inšpekcijo dela.

DELOVNO GRADIVO

K 19. členu:

V 32. členu, ki opredeljuje prekrške uporabnika, se dodata nova prekrška na podlagi 14. člena tega zakona, in sicer, namerno posredovanje neresničnih podatkov izvajalcu osebne asistence o opravljenih urah osebne asistence, ki jih ta potrebuje za poročanje koordinatorju iz 23. člena tega zakona, ter neupoštevanje izvedbenega načrta in nespoštovanje delovnopravne ali kazenske zakonodaje v odnosu do osebnega asistenta.

K 20. členu:

Doda se nov 32. a člen, ki opredeljuje prekršek osebnega asistenta, če izvajalcu osebne asistence namenoma posreduje neresnične podatke o opravljenih urah osebne asistence iz 14. člena tega zakona, ki jih ta potrebuje za poročanje ministrstvu ali koordinatorju iz 23. člena tega zakona. Kaznuje se z globo od 250 eurov do 2.500 eurov.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

K 21. členu:

V 21. členu se opredeli rok enega leta od pričetka veljavnosti tega zakona za uskladitev vstopnega praga ur osebne asistence. Pri uporabnikih osebne asistence, ki imajo v skladu z veljavno odločbo pravico do 40 ur osebne asistence ali manj, se po uradni dolžnosti sproži postopek ponovne ocene v skladu z 22. a členom, za določitev števila ur osebne asistence.

K 22. členu:

Doda se člen, ki opredeljuje ponovna oceno upravičenosti do osebne asistence v roku dveh let od pričetka veljavnosti tega zakona za uporabnike osebne asistence, ki imajo v skladu z veljavno odločbo pravico nad 40 ur osebne asistence. Po uradni dolžnosti se bo v postopku ponovne ocene presodila upravičenost do osebne asistence.

K 23. členu:

Doda se člen, ki določa prehodno obdobje za uskladitev statusa izvajalcev osebne asistence. Izvajalci osebne asistence, ki so vpisani v register izvajalcev osebne asistence, in ne izpolnjujejo različnih pogojev po spremembi zakona, se bodo lahko v prehodnem obdobju 6 mesecev oziroma enega leta preoblikovali ali izpolnili pogoje iz 12. člena tega zakona in se tako ponovno vpisali v register izvajalcev osebne asistence.

Če se izvajalce osebne asistence odloči, da ne bo več izvajal osebne asistence, ali mu je status izvajalca osebne asistence odvzet po uradni dolžnosti, mora uporabnikom v roku enega meseca zagotoviti novega izvajalca osebne asistence. Izvajalci osebne asistence, ki v prehodnem obdobju ne bodo izpolnili pogojev za ponovni vpis v register izvajalcev osebne asistence, bodo po uradni dolžnosti izbrisani iz tega registra.

K 24. členu:

Doda se člen, ki dovoljuje, da družinski člani še nadalje, vendar ne več kot 6 mesecev, opravljajo delo osebnega asistenta. V tem času morajo zagotoviti nove osebne asistente, ki jih bodo nadomestili in ne bodo hkrati družinski člani uporabnika.

K 25. členu:

Člen določa obdobje 6 mesecev od začetka veljavnosti tega zakona, ko morajo strokovni vodje in usklajevalci osebne asistence, zaposleni pri izvajalcu osebne asistence, ki izvaja osebno asistenco manj kot pet let, opraviti usposabljanje v skladu z določbo 19. b člena.

K 26. členu:

Člen določa začetek veljavnosti zakona in začetek uporabe le tega.

DELOVNO GRADIVO